

KANSALLISEN BIOTALOUSPANEELIN KOKOUS 4 1/2018

Aika: ma 29.1.2018 klo 9:00-10:30

Paikka: Työ- ja elinkeinoministeriö, Eteläesplanadi 4, Helsinki, auditorio

Osallistujat:

Lintilä Mika (pj) TEM, elinkeinoministeri
Tiilikainen Kimmo YM/ TEM, asunto-, energia- ja ympäristöministeri

Tasa Sari TEM (sihteeri)
Hyttinen Pentti Metsähallitus
Ruonala-Lindgren Alina Metsäteollisuus ry
Kallio Panu Tapio-konserni
Kärnä Jukka SAK ry
Kosunen Tapio OKM
Nores Mia Teknoliogiateollisuus ry
Niiranen Ari YM
Ohlström Mikael EK
Paunio Mikko STM
Rönkkö Mika Luontaistuotealan keskusliitto ry
Sahi Antti MTK ry
Seppälä Jyri Suomen Ympäristökeskus
Seppänen Sampo Suomen Yrittäjät ry
Tanhuanpää Marleena Elintarviketeollisuusliitto ry
Walls Mari Luonnonvarakeskus
Vuorinen Pekka Rakennusteollisuus ry
Väätäinen Anne TEM
Sell Malena UM
Hyytiä Hille Motiva
Knaapinen Petri Uudenmaan ELY-keskus
Kurki Leila Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry
Kurki-Suonio Katja Energiateollisuus ry
Manninen Jussi VTT
Manninen Sirkku Suomen Luonnonsuojeluliitto ry
Muurman Jarmo YM
Palander Ulla TEM
Poutiainen Risto Pohjois-Karjalan maakuntaliitto
Koskela Akseli TEM
Saarnilehto Merja YM
Vainio-Mattila-Birgitta MMM
Vilenius Pia Kemianteollisuus ry
Vuorinen Pekka Rakennusteollisuus ry
Äijälä Olli Tapio Silva Oy
Savolainen Taru YM
Ihanus Jukka TEM
Pauli Anneli EU Komissio DG Clima

1. Kokouksen avaus (Lintilä)

Puheenjohtaja elinkeinoministeri Lintilä avasi kokouksen. Avauspuheenvuorossaan ministeri Lintilä linjasi tämänkertaisen Paneelin pääteemaksi kiertotalouden ja Euroopan Unionin biotalousstrategian uudistuksen.

Komission kiertotalouspaketissa pureudutaan muovin aiheuttamiin ongelmiin, ja nyt tässä biotalousstrategiatyössä voisimme tarjota suomalaisia ratkaisuja korvaamalla fossiilisia raaka-aineista valmistettuja muoveja biopohjaisilla.

Sitran johdolla tehty työ kiertotalouden edistämiseksi on saanut merkittävän tunnustuksen, kun Sitra valittiin maailman johtavaksi julkisen sektorin kiertotaloustoimijaksi The Circularity Awards -kilpailussa Maailman talousfoorumin yhteydessä Davosissa, Sveitsissä. Lämpimät onnittelet Kiertotaloustiimille ja kiitokset hyvin tehdystä työstä!

Myös Suomen biotalousstrategia on noteerattu Euroopassa positiivisesti, ja Suomelta odotetaan nyt strategian valmistelussa aktiivista ja suuntaa näyttävää viestintää. Meillä on jo tiedossa, että Komissio haluaisi tuoda kiertotaloutta ja biotaloutta lähemmäs toisiaan. Niillä on varmasti paljon leikkaavia ja toisiaan täydentäviä yhtymäkohtia, mutta kumpikin on itsessään paljon isompi kokonaisuus.

2. Kiertotalouden toimenpidesuunnitelma (Tiilikainen)

Ministeri Tiilikainen kertoikokemuksistaan Tunisiassa ja Marokossa TF-matkalta, jossa kiertotalousteema tuli yllättävän vahvasti esiin, sielläkin Suomea pidetään teeman edelläkävijänä.

Ministeri kertasi hallituksen puolivälitarkastelussa tehtyjä lisälinjauksia kiertotalouden toimenpiteiden vaikuttavuuden vahvistamiseksi. Yhdessä Sitran kanssa laadittu kiertotalouden toimenpidesuunnitelma toi esiin kolme tärkeää painopistettä. Kestävät julkiset hankinnat ovat volyymiltaan yli 30 miljardia euroa. Kestävien innovatiivisten julkisten hankkeiden edistämiseen perustetaan verkostomainen osaamiskeskus keväällä 2018. Mukana on useita useita toimijoita Motiva toimii koordinaattorina, mukana on esimerkiksi Kuntaliitto, Hansel, Syke ja Sitra. Osaamiskeskuksen kanssa lähdetään kokeilemana myös vapaaehtoisia Green Deal-sopimuksia tullaan myös kokeilemaan tätä kautta.

Vaikuttavuusinvestointien kautta olemme pohtineet, miten yksityiset sijoittajat saataisiin mukaan.

Uudet palvelu- ja tuoteinnovaatiot ja niiden tukeminen oli toinen pääaihe toimenpiteissä. Business Finland on käynnistymässä ja odotamme nyt toimintasuunnitelmaa sekä biotalouteen että kiertotalouteen. Yhtenä toimenpiteenä tulee olemaan yhteistyön edistäminen ekosysteemeissä niin kansallisesti kuin kansainvälisesti.

Julkisen sektorin toimista ministeri toi esiin hallituksen esityksen uudeksi jätelaiksi, joka on annettu eduskunnalle. Kunnilla on toissijainen vastuu, eli jos ei ole yksityistä tarjontaa, kunnan on hoidettava jäteasiat. Kiertotalouden tueksi on kehitetty digitaalinen markkinapaikka, yhden luukun periaatetta luvituksille ja asiointille ja kierrätykseen kelpaavan jätteen erilliskeräystä. Kierrätyskelpoisen jätteen kaatopaikalle viennin kieltä on suunniteltu vuodelle 2025, sitä ennen pyrimme tehostamaan materiaalikiertojamme.

TEM on saanut jaettavakseen kiertotalouden investointi- ja kehittämistuen, haku aukeaa mahdollisimman pian.

3. Key-note: 3.Key-note: Komission ja DG Climan näkemyksiä EU:n biotalousstrategian ja T&K-tutkimusrahoitus FP 9-ohjelmassa/ Tri Anneli Pauli, Innovation and Competitiveness, European Commission, DG Climate Action

Anneli Pauli taustoitti biotalousstrategian uudistamis tarpeita. EU:n biotalousstrategia on vuodelta 2012 ja se tullaan päivittämään tämän vuoden aikana; se on komission vuoden 2018 työohjelmassa. Vanhan strategian arvioinnissa todettiin, että jatkossa biotalousstrategian po-

litiikka-coherenssia tulee vahvistaa, ja ottaa huomioon nykyinen politiikkapainotus koskien kestävä kiertotaloutta.

Vuoden 2012 strategiassa edelleen ajankohtaisia ovat sen viisi tavoitetta:

- o Varmistaa ruuantuotanto
- o Luonnonvarojen kestävä käyttö
- o Vähentää riippuvuutta uusiutumattomista luonnonvaroista
- o Ilmastonmuutoksen torjunta ja sopeutuminen
- o Luoda uusia työpaikkoja ja ylläpitää Euroopan kilpailukykyä

Toimeenpanosuunnitelma kaipaa uudistamista, fokusointia ja enemmän huomiota vaikuttavuuden varmistamiseen. Tavoitteena on tehdä holistinen strategia, laaja näkökulma, jossa katsotaan kaikkia relevantteja toimia ja politiikkoja, ei vain tutkimusta ja innovaatioita. Systematisessa tarkastelussa on otettava huomioon investointitarpeet, regulaatioasiat, tiedot, yleisen tietoisuuden parantaminen ja monia muita kysymyksiä.

Biotalous koskettaa komissiossa hyvin monia eri pääosastoja. Strategian päivytystä koordinoi SG, ja Tutkimuksen ja Innovoinnin pääosasto on päävastuullinen, kirjoittaa dokumentit ja käsittelee muilta pääosastoilta saadut ideat ja kommentit.

Aikataulusta: Kolmannella neljänneksellä on tarkoitus adoptoida tiedonanto ja syksyllä seuraa käsittely Neuvostossa ja Parlamentissa; lokakuussa konferenssi.

Ilmastopolitiikan kannalta on tärkeätä, että uusi biotalousstrategia on linjassa Pariisin sopimuksen tavoitteiden kanssa. Myöskään EU:n energiapaketin tavoitteita ei voida saavuttaa ilman kestävä biotaloutta. Tuleva yhteinen maatalouspolitiikka CAP ja ruokavarmuus tarvitsevat uusia eväitä parantaakseen sekä ympäristöllistä kestävyttä että tuottavuutta, kuten myös sopeutuakseen ilmastonmuutokseen. Biotalous on tärkeä näkökulma kalastuspolitiikassa ja teollisuuspolitiikassa unohtamatta biodiversiteettiä koskevia sopimuksia tai jätelainsäädäntöä. Biotalousvaikutukset ovat alueellisia, jopa paikallisia, kansallisia, makro-alueellisia, EU:n laajuisia ja monet globaalisesti merkittäviä. Käyttämällä kaupunkien rakentamiseen enemmän puuta ja uusiutuvaa energiaa, voidaan vaikuttaa hiilivoimaloiden ja hiilikaivosten sulkemiseen esimerkiksi Kiinassa.

Kiertobiotalousdessa huolehditaan uusiutumuksesta ja hiilen kierrättämisestä, mutta juuri mitään materiaaleja ei voida kierrättää loputtomiin – ilmassa olevaa hiilidioksidia lukuun ottamatta. Hiilen kierto tulee saada toimimaan siten, että ei tarvitse ottaa käyttöön uusia fossiiliseen hiileen perustuvia polttoaineita tai materiaaleja. Metsät auttavat taloutemme "defossiloinnissa", sitoen hiiltä ja korvaten fossiilista hiiltä. Jotta voidaan maksimoida metsien merkitys biotalousdessa, päästöjen vähentäminen ja ilmastonmuutoksen vuoksi välttämättömät sopeutumistoimet pitää sovittaa yhteen.

Biotalous-sanan toiselle puolikkaalle eli taloudelle tulee antaa lisää painoarvoa. Uudet ideat, tutkimus, innovaatiot, demonstrointi, pilotointi ja start-up:t ovat kaikki tärkeitä, muttei riittäviä toimia, jotta biotalous toisi kilpailukykyä, työpaikkoja ja hyvinvointia. Pitäisi kiinnittää enemmän huomiota sekä yritystoiminnan mahdollistamiseen että polkuun markkinoille. Alkuvaiheen yrityksille on luotava kumppanuuksia isompien yritysten kanssa, jotta scale-up onnistuisi. Sellaisia toimintatapoja ja insentiiveja tulee kehittää, joiden avulla isot ja pienet yritykset löytäisivät toisensa komplementaarilla tavalla ja muodostaisivat win-win kumppanuuksia; tässä olisi tekemistä sekä kansallisilla että EU-tason toimijoilla.

Biotalousstrategian päivityksessä talous-, investointi- ja markkinapuolen asioille pitäisi antaa nykyistä enemmän painoa; tarvitaan myös työkaluja, joilla voidaan arvioida markkinoita, taloutta ja kauppaa, ei pelkästään EUssa vaan kansainvälisesti.

Komission tutkimuksen ja innovoinnin pääosasto rakentaa alustaa nimeltä "Circular Bioeconomy Thematic Investment Platform", jolle on varattu 100 milj euroa Horisontti 2020 työohjelmassa 2018-2020. EIB on konsultoinut sidosryhmiä, minkälaista rahoitusta projektit tarvitsisivat. Samalla on informoitu sijoittajia tulevasta investointialustasta.

Tutkimus- ja innovaatio-ohjelman pitää olla riittävän visionäärinen ja pitkäjänteinen, mutta kuitenkin joustava, sallien uusien tarpeiden huomioon ottamisen ohjelmakauden aikana. Uuden tutkimuksen ja innovaatioiden puiteohjelmaan (FP9) suunnitteilla oleva missiolähtöinen, vaikuttavuuteen perustuva toimintatapa on erittäin sopiva biotalouden tarvitseman tutkimus-

ja innovaatiotoiminnan vauhdittamiseksi, missiot menevät yli sektorirajojen, yhdistäen erilaisia mission saavuttamisen kannalta relevantteja toimijoita ja tieteenaloja.

Biotalouskehittäminen tarvitsee uutta tietoa, sekä tutkijalähtöistä tutkimusta, että tarpeista lähtevää soveltavampaa tutkimusta ja näiden vuorovaikutusta.

Seuraavassa tutkimuksen ja innovoinnin puiteohjelmassa meidän pääosastomme mielestä prioriteetteja ovat mm. uusiutuva ja hiilineutraali energiantuotanto, hiilineutraalit ja kestävät rakennukset, vähähiilinen, energiatehokas ja kilpailukykyinen teollisuus, hiilineutraalit ja resilientit kaupungit; kaikissa näissä on tavalla tai toisella mukana biotalousnäkökulma.

Komission pieni pääosasto nimeltä Service for Foreign Policy Instrument (FPI) on yhdessä jäsenmaiden kanssa luomassa investointiedellytyksiä kehittyvissä maissa, esim Brasiliassa ja Meksikossa. Sen ohjelmissa tuetaan sekä rahalla että asiantuntemuksella eurooppalaisten ja kehittyvien maiden yritysten välistä match-making:ia, relevanttien toimintojen kartoitusta ja autetaan sopimusten teossa

Esimerkiksi FPI, DG Clima ja Energia-pääosasto tukevat 5 milj eurolla energiatehokkuuden parantamiseen liittyvää ohjelmaa Argentiinassa. Jäsenmaat ovat tervetulleita vuosittain järjestettävillä messuille. Suomesta on ollut aika vähäistä osallistumista. Toimintaa ollaan nyt skaalaamassa ylöspäin, lisää maita on tulossa mukaan. Kannattaa seurata aktiivisesti biotalouden kannalta. Ilmastotoimien pääosastossa asiasta vastaa Ismo Ulvila, jolta tarvittaessa lisätietoa.

Koulutus, yhdessä tutkimuksen kanssa, tuottaa biotaloudelle välttämätöntä polttoainetta, nimittäin osaavia ihmisiä ja uutta tietoa. Kun innovaatiot yhdistetään kilpailukykyisiin ja kestäviin liiketoimintamalleihin ja huolehditaan kaupallistamisesta, myös kansainvälisesti, tuotetaan työpaikkoja ja vaurautta – ja osa tästä hyvästä voidaan uudelleen investoida koulutukseen, tutkimukseen ja innovaatioihin.

3. Keskustelu Suomen kannoista uudistettavassa EU:n biotalousstrategiassa

Sari Tasa TEM:stä esitteli nopeasti työn alla olleen biotalousstrategian vaikuttamiseen työtetyn non-paperin pääotsikoita. Ehdotukset on otsikoitu Suomen nykyistä kansallista biotalousstrategiaa mukaillen. Alla on listattu non paperin pääviestit. Koko dokumentti on saatavilla biotalus.fi –sivuston kautta lähiaikoina.

Toimenpiteisiin on ehdotettu lisäksi Bio Based Industry Joint Undertaking (BBI JU) jatkoa sekä IBISBAa esimerkkinä strategisesta uudesta tutkimuksesta.

New business from the bioeconomy

- New business should be generated by means of rethinking value chains, risk financing, bold experiments, strong regional markets and the crossing of sectoral boundaries.
- The bioeconomy strategy is supporting fundamental research, but more focus should also be given to applied research and near-to-market activities.
- Immaterial value creation should be promoted to increase the added value of products and services.
- EU -policies and research activities should support the development of new technologies and innovations as part of a sustainable bioeconomy and guarantee a predictable operating environment for new investments.

Accessibility and sustainability of biomasses

- The availability of renewable natural resources should be secured with well-functioning raw material markets and sustainable resource use.
- Biomass availability for current and future uses should be further enlarged through side streams and residues.
- Public awareness and acceptability of the bioeconomy should be increased.
- Better information should be provided on biomass resources and their usability and sustainability; digitalised biomass management is a means to secure sustainability.

- Protecting biodiversity and ecosystem services must be an integral part of sustainable bioeconomy.

Coherent policy environment and actions

- Greater coherence should be sought between various EU policies.
- The scope of the bioeconomy should be both widened and deepened.
- The policy framework should be flexible, giving Member States the possibility to choose the actions most suitable for national conditions.
- Greater international collaboration should be pursued in regard to harmonisation of certification, opportunities for bio-based procurement and exchange of information on best practices with countries outside EU.

Competitive operating environment for the bioeconomy

- The encouraging and predictable legal and policy framework is needed.
- Greater attention should be given to replacement of fossil raw materials with sustainable renewable and secondary raw materials with added value in order to tackle climate change and promote sustainable development.
- Greater recognition should be given to the important role of public procurement in promoting and opening markets for bio-based products and services including new business models.
- The city-based bioeconomy should be further developed, in balance with rural areas.

Strong bioeconomy and circular economy competence base

- The competence base should be upgraded through a strong focus on life-long education and comprehensive research.
- To ensure knowledge and best practices are shared effectively, a strong focus should be placed on networking of research activities interacting with different stakeholders and raising awareness of their skills.

Keskustelu:

Metsäteollisuus/ Alina Lindgren-Ruonala esitti huomioitavaksi kiertotalouden näkökulmat. Hiilen kierron nostaminen on metsäteollisuudelle tärkeä aihe, ja Suomen kannassa tulee näkyä, että metsien rooli on edelleen keskeinen. Innovaatiot ja kumppanuudet ovat hyötyneet BBI JUsta, ne ovat tärkeä huomoida myös jatkossa. Tarvitaan yhteistyötä kaikenkokoisten yritysten kesken.

Antti Sahi MTKsta huomautti, että tarvitaan ymmärrys biotaloudelle ja se talouspainotus mukaan. Koherentti politiikka on perusta, jolla kaikki saadaan kulkemaan samaan suuntaan. Tutkimus on edelleen tärkeässä roolissa EU-strategiassa ja rahoitusinstrumentiessa. Meidän pitää saada isot perusasiat kuntoon, myös PPP-yhteistyössä. Vahvempi ymmärrys, mitkä pieniä ja mitkä isoja asioita ja työpanos niihin isompiin.

Sirkku Manninen Luonnonsuojeluliitosta totesi, että hyvä, että perustutkimus on edelleen hyvin esillä. Nettoenergia täytyy pitää mielessä.

Ministeri Tiilikainen kommentoi tohtori Paulin esitykseen, että maaperän hyvinvointi ja hiilenkierron kehittäminen on mukana tälläkin hallituskaudella kärkihankkeessa lietteen vaikutus maaperään ja ilmastopolitiikkamme tukee Paulin ajatuksia.

Miten yksityinen raha reagoi strategioihin ja toimenpiteisiin on ensimmäinen mittari. Päästöjen vähentämiseen tarvitaan yksityistä rahaa ja panostusta. Metsää on kasvatettava maailmanlaajuisesti, ja siihenkin tarvitaan yksityistä rahaa, jotta voimme vahvistaa maailmanlaajuisia hiilinieluja.

Ministeri Lintilä totesi kokouksen päättyneeksi ajan loppuessa. Biotalouspaneelin hyödyntäminen ei ollut riittävää, joten hän kehotti virkamiehiään järjestämään työpajan mahdollisimman pian.

Lisäksi ministeri toi esiin muina asioina, että muovin haittojen vähentämiseksi on tekeillä tiekartta Lintilän ja Tiilikaisen johdolla. Biotalouspaneelin avulla voitaneen ratkaista monta käsilläolevaa ongelmaa.

5. **Kokouksen päättäminen**

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 10:36.

Mika Lintilä
Elinkeinoministeri
Puheenjohtaja

Sari Tasa
Hankepäällikkö
Sihteeri

LIITTEET

Esitysmateriaali saatavilla biotalous.fi -sivustolta

JAKELU

ministerit Mika Lintilä, Kimmo Tiilikainen ja Jari Leppä
kansliapäälliköt Jari Gustafsson, Hannele Pokka ja Jaana Husu-Kallio
sihteeristö
biotalouspaneelin jäsenet
biotalous.fi -sivusto